

Ese de două ori in septemana:

Joi-a si Dominec'a.

Pretiuulu de prenumeratiune:

pre anu intregu . . . 6 fl. v. a.
,, diumetate de anu . . . 3 fl. v. a.
,, patraru de anu . . . 1 fl. 50 cr.

Pentru Romani'a si strainetate:

pre anu intregu . . . 9 fl. v. a.
,, diumetate de anu . . . 4 fl. 50 cr.

LUMINA.

Fóia bisericeasca, scolastica, literaria si economica.

Organu oficiale alu eparchiei romane gr. or. aradane.

Corespondintiele si banii de prenumeratiune se se adreseze de a dreptulu: Redactiunei „Lumina“ in Aradu, cancelari'a episcopésca.

Pentru publicatiunile de trei ori, ce contienn cam 150 de cuvinte (spatiu de 20 sire garmond) tacs'a e 3 fl.; pana la 220 de cuvinte 4 fl., éra mai sus 5 fl., intielegendu-se intr' aceste sume si timbrulu. — Pretiuulu publicatiuniloru se se anticipe.

PARTE OFICIALE.

Nr. 1234. Pres.

Tuturoru domniloru asessori consistoriali.

Intemplandu-se deja de repetite ori, cá diecesanulu Nostru Consistoriu n'a potutu tiené particulariele sale siedintie, din caus'a neinfaciarii numerului recerutu a respectiviloru asessori consist. la terminele ce li s'au defiptu sub Nr. ^{1467/}871.

Dreptace'a spre a delaturá in viitoriu asemene anormitati, ce ni impedece administratiunea, Ne aflámu indemnatu a revocá in memoria tuturoru domniloru asessori consistoriali normativele consistoriului plenariu din 23 Iuliu 1880 Nr. 760/38 Pl. si a-i poffi in viitoriu a se infacisiá mai regulatu la siedintiele consistoriali, in cari sunt روندiti prin citatulu nru, cáci la din contra vom fi constrinsi, dela asessorii cari absentéza două siedintie dupa olalta — fara causa sufficientu motivata, — a li cere dechiaratiunea, déca mai voiescu a portá acestu oficiu onorificu si mai departe.

Aradu, 18 Augustu 1872.

Procopiu Ivacicoviciu, m. p.
Episcopulu Aradului.**PARTE NEOFICIALE.****Pentru cartile de scóla.**

Sinodulu straordinariu alu eparchiei nóstre, in siedintia din 25 julu/6 aug. 1871. sub nr. 6. a emisu o comisiune anchetaria ca se gasésca modulu cum s'ar acoperi lips'a cartiloru de scóla, ce pretotindenia o sentimu fórte.

Acésta comisiune in consultarile ce le avú dupa inchierea sinodului, a recomandatu câte-va carti, cele mai necesarie, precum abicedariulu de Ioanu Popescu din Sibiu si legendariulu de Visarionu Romanu totu de acolo, éra in privinti'a celor'a lalte a lasatu usulu de pana acum'a — adeca intrebuintiarea mai vertosu a cartiloru tiparite la archidieceasa in Sibiu — pana ce dieces'a nóstra va fi in stare se tiparésca insasi cu spesele sale tóte cartile de lipsa in scólele sale elementarie.

Comisiunea adeca, s'a condusu de acea sperantia in hotarirea sa, cumca barbatii nostri de scóla, fie-care dupa a sa potere, va se-i astérna spre censurare câte unu opu din manualele de scóla ce ni lipsescu. Apoi din aceste opuri asternute se aléga celu mai bunu pentru fie-care specialitate si se-lu tiparésca.

Inse, cauta se spunemu cu parere de reu, pana acum comisiunea anchetaria nu are de câtu unu abicedariu de censuratu.

Se apropia anulu venitoriu de scóla. Lips'a cartiloru se va vedí éra. Comisiunea va cautá se iee despusetiuni pentru suplinirea lacunei, cáci—caus'a nu se mai póte amená.

Deci ar fi de doritu ca acei invetiatori si barbati de scóla cari au opuri dejá compuse pentru cutare specialitate, se cerce a le asterne comisiunei câtu mai curundu.

Este bine, corespondietoriu si constitutionalu ca se graésca unu cuventu si invetiatoriulu, se scrie si elu o litera — la compunerea aceluor carti, de dupa cari elu insusi are se propuna scolariloru.

Comisiunea a constatatu lips'a de carti proprie pentru acésta diecesa, dar nu s'a grabitu la compunerea lor,

pentru ca nici unu barbatu de scóla si nici unu invetiatoriu se nu póta dice cá a fostu trecutu cu vederea, cá a voituu se lucre si nu i s'a datu timpulu séu ocaziune.

Misiunea preotiloru romani in timpulu presentu si pre viitoriu trebuie se fie d'aprópe in vedere.

A esitu „Lumin'a“ candu mai multu se lamentau ómenii asupr'a intunerecului; a esitu acést'a candu se sustiene credinti'a, cá factorii luminei nu semtu intunereculu; a esitu radiele luminei, candu vin'a se atribue preotiloru si invetiatoriloru, pentru cá intunereculu, necultur'a stepanesce anca poporulu romanu.

Se dicemu dara, cá lumin'a e mai anteu de necesitate preotiloru si invetiatoriloru, fiindu cá ei sunt in societate cu misiunea d'a luminá. Adevératu este, cá lumin'a trebuie se lumineze indestulu, pentru cá lipsindu acésta insusire, nu numai nu folosesce de ajunsu, ci strica vederii, impedece lucrarea si nemultiamesce inim'a. O lumina intunecósa strica ochiloru, e nesuferitu. Luandu acestea in sensu spiritualu si aplecandu-le la noi, la romani, trebuie se luámu in vedere misiunea preotiloru nostri, fiindu cá invetiatur'a evangelica pre ei ii jintielege, candu dice: „Voi sunteti lumin'a lumii, asia se lumineze lumin'a vóstra naintea ómeniloru, ca vediendu faptele vóstre cele bune, se marésca pre tatalu vostru celu din ceriuri.“

Mare misiune se cuprinde in aceste cuvinte, mai alesu candu domnesce intunereculu cu faptele lui. Déca splicámu aceste cuvinte, ese misiunea: a luminá mintea, a infrumsetiá cugetarea si a nobilá anim'a poporului, fiindu-cá numai din aceste conditiuni potu se ésa fapte bune. Va se dica, preotulu are misiune de a desceptá spiritulu fiiloru sei spiritualica se cunósca tóte, se le deosebésca pre cele bune; acestea trebuie se le plamadésca in anima, astfelu in câtu se curga iubire; trebuie se le fabrice voi'a ca se stepanésca corpulu si poftele lui rele, pentru cá numai astfelu póte fi ea aplecata spre esecutarea celoru bune; trebuie se creeze o nisuintia hotaritória d'a lucrá inviétia pentru toti, nu numai pentru sine; scurtu disu, trebuie se faca pre fiulu sufletescu, ca se fie stepanitu de aceste si predomitu de o judecata umana.

Grea misiune aréta acestea, mai alesu atunci, candu lipsescu poterile si candu intunereculu domnesce societatea. Pentru ca se ceri atare lucrare, trebuie se ai preoti cu poteri spirituali, cu medilóce material, ca se póta impartí din ele, cum se impartia in timpulu Apostoliloru, se aiba stima si incredere naintea crestiniloru sei.

A cere adi dela preoti precum se afla ei, ca se satisfacaceluor cerintie, e asupréla; a cere se lucre pentru ca se coresponda misiunei lor, insemnéza a-i provedé mai antaiu cu poterile necesarie, apoi a cunósce situatiunea sub care se afla astadi. Astadi candu poterile spirituali, material, stim'a si increderea scadu; candu Iesuitii cu scopulu lor de a intinde absolutismulu preste lume si preste popóra, au sternitu ura a supr'a bisericii; astadi candu mai tóta diaristic'a straina e in manile jidaniloru si jidanii cu ur'a lor in contra crestinismulu, cu scopulu lor d'a turburá, pentru ca se faca specule in turbure, a preocupatu lumea cetitória cu idei antipreotiesci; astadi, candu diaristic'a are materia indestula la biserica apuséna, la iesuiti si la calugari, pentru ca se scrie a supr'a preotiloru crestini, s'a latitu invinuirea preste toti preotii tuturoru confesiuniloru, dovéda cá diurnalistic'a nóstra politica inea a inceputu a descreditá pe preotii romani si intieleginti'a murmuré; astadi candu tinerimea ié alta crescere si candu unu ventu alu timpulu a datu ansa se iésa rationalistii, sectualistii etc. ect. combatendu crestinismulu, acatiandu-se de preoti si de dogmele, cari le catechiséza ei, striga in gur'a mare, ca se se auda in totu loculu, ca se-si castige pentru parerile lor pre cei cu câte două trei scoli, pre bucheri pana si pre caprarii din armata, voindu a-i convinge cá invetiaturile scripturei sunt contrarie culturei si

că nu conglasuescu cu sciintiele positive, cari au naintatu multu etc. ect.; astadi candu acestea si alte au adusu unu noru inforatoriu asupr'a societatii din care se striga, că preotii sunt contr'a luminei; — in astfeiu de imprejurari si pre viitoriu deca va curge acestu resboiu alu intunerecului contra luminei lui Cristosu, preotii trebuie se se ingrigésca, ca se fie Ingeri aperiatori si conducatori ai poporului.

Se nu li se para fratiloru preoti, celoru cari au fi sufletesci ca nisce mnei, că acestea sunt spaime si pre ei nu-i privescu. Domni'a loru inca au se scie si se fie preparati, că spiritele rele strabatu in totu loculu; candu incepe desarmoni'a se scie, că duchulu reu e aprópe. Un'a suta de propoveduitori ai adeverului, ai dreptatii, ai dragostei si ai pacii au destulu a se luptá cu unulu care va propagá: minciun'a, sireti'a, seducerea si insielatoriile, fiindu că acestea se numescu: istetia, acestea recomanda adi pre omulu harnicu, pre omulu desceptu, pentru că e cultura gidana cultur'a de susu. Si credu, că o scimn cu totii, că sunt multi, cari invétia astfelii de doctrine.

Dreptu acést'a se cere, ca preotii toti se fie desceptati. Bine, că s'a aprinsu lumin'a, ca se véda preotii de ce poteri, de ce arme, de ce medilóce umane au necesitate, fiiindu că multa lupta se va cere de la ei pre viitoriu. Se va cere o lupta cu poterile adeverului si cu faptele umanitatii, o resolutiune si jertfa ca si in timpii primi ai crestinismului si astfelii va fi de lipsa, ca preotii se fie la culmea misiunii loru.

Pentru a ne provedé cu cele necesarie la acésta misiune, voi u a face câteva întrebări si ale tratá pre scurtu si adeva:

1. Care e chiamarea preotului romanu si ce facultati se cere se aiba, ca se corespunda ei?

2. Fiindu-că publiculu romanu trebuie se se cultiveze, si incetu vedemu că se si cultivéza, cum am face, ca se avemu preoti, macar ca alte natiuni culte?

3. Déca preoti culti nu potu fi, fiindu că nu sunt salarie, cum se facemu se fie?

4. Mai nainte se aplecau si talente rari deosebite la carier'a preotiésca, care e caus'a că nu se aplica adi, si ce e de facutu, ca se se aplice pentru ca se ésa câte unu Ionu gura-de-auru etc.

5. Ce e de facutu, ca preotii de astadi, cum i-avemu, se corespunda câtu de câtu chiamarii loru? si cum se se esecute statutulu organicu ca medilocu pentru cultur'a si moral'a poporului romanu?

6. Ce e de facutu, ca preotii se propasiésca cu cultur'a si se-si implinésca misiunea loru?

7. Ce urmari are desarmoni'a între preoti si carturarii din societate si ce stricatiune produce critic'a nedrépta, asupr'a preotiloru si bisericii nóstre, si cum ar poté se incete acestea?

8. Ce e de facutu, ca preotii cu invetiatorii se mérga mana in mana la cultur'a poporului?

9. Ce e de facutu, ca se se ridice védi'a bisericii, ca se se atraga semtiulu poporului catra ea?

10. Ce e de facutu, ca poporul se fie luminatu, se-si cunósca relegea sa, nu numai dupa forme ei si dupa esenti'a ei, si ca se nainteze in desvoltarea necesaria?

Avendu ospitalitatea „Luminei“ voi u tratá aceste întrebări.*)
Brasiovu, aug. 1872.

B. Batulescu,
parochu si profesore.

Caus'a coreligionariloru nostri serbi.

Diariulu oficiale publica urmatoriulu autografu imperatescu: „La propunerea ministrului-presidinte alu Meu unguurescu, si in contielegere cu ministrulu Meu unguurescu de cultu si de invetiamentu, affu cu cale ca pre Arseniu Stoicovicu episcopulu gr. or. de Buda, administratore alu arhiepiscopiei de Carloveti si locuteninte de patriarcu, se-lu absolvu de acestu oficiu, si dreptu recunoscintia pentru activitatea lui de mai multi ani pre terenulu bisericescu se-i dau crucea mare a ordului Meu Franciscu-Iosefinu; totodata, pre timpulu vacantiei arhiepiscopiei numite (sede vacante) se-lu numescu de administratore alu ei pre Nicanoru Gruiciu episcopulu gr. or. de Pacratiu.

Datu in Vien'a, la 29. augustu 1872.

Franciscu Iosifu, m. p.
Contele Melchioru Lónyay, m. p.
Dr. Teodoru Pauler, m. p.

Societatea academica romana,

a ténutu siedinti'a prima la Bucuresci in 2/14. aug. Presidintele A. T. Laurianu spuse activitatea delegatiunii academice, si a nume:

S'au tiparitu

- 35 de cóle din *Dictionariulu* limbei romanesci;
- Comentariile lui C. Iuliu Cesare, premiate anu;
- Statutele si Regulamintele de pana acum ale societatei;
- Analele sesiunii trecute;
- „Descriptio Moldaviae“ (testulu originalu) de Cantemiru, dar nu e gat'a anca.

Parintele Episcopu Melchisedecu de la Ismailu si-a datu demissiunea de membru alu societatei din caus'a că patimesce de ochi.

Eudossiu *Hormusachi* se alege de membru.

Se notifica cumca protosincelulu Radeanu de la Socol'a a oferitu societatei 400 de galbeni, dar sub conditiune ca se capete insusi interesele câtu va trai.

In *siedinti'a a dou'a* din 1/16 aug. se ceti raportulu secreta-

*) Te vom primi pururia cu placere in modestele colóns ale foi nóstre, si ne bucurámu că zelosulu condeiu alu DTale ne insotiesce si la acésta întreprindere nóua.
Red.

FOISIÓRA.

Igiein'a si scól'a.

(Continuare.)

Binecuventarea Igieinei nu se póte ajunge fara numai prin scól'a. Scól'a dara cauta se primésca de la medici, de la scrutatorii de natura, esperiintiele ce apartienu aci, si apoi a le propune in forma de catechisare igieinistica, ori dietetica,* ca se se faca unu bunu comunu si se se resfre prin elevii scóleloru in familie si pre câtu se póte in totu poporulu.

Prin relatiunile, in cari devine omulu ca sugatoriu, copilu, june si barbatu, in léganu, in scól'a, in servitiulu militariu si in diferitele sale vocatiuni, inheréza in elu unele daunatiuni provenitórie prin traiulu vietiei, ocupatiune, locuintia, clima, tempestate s. a. Si nici scól'a, ca loculu, unde numerosii copii siedu cu órele intregi la olalta si si silescu spiritele, nu a potutu remané libera de astfelii de daunatiuni, precum sunt miopi'a (vederea scurta) gibositatea (strimbarea culumnei vertibrále, a spinarii). Desi in cerculu familiei, unde pruncii petrecu mai indelungatu de câtu in scól'a, prin o dietetica nepotrivita se potu nasce cu multu mai numeróse daunatiuni in corpulu prunciloru, de câtu in scól'a, totusi astfelii de daunatiuni potu mai nainte erumpe in scól'a, si unele defecte mai insemnate potu luá dimensiuni mai mari. Scól'a póte ajutá la castigarea bóleloru contagióse si parasite, póte dá ansa la congestiuni in plumani, creru, ochi, la conturbarea mes-

*) Védi catechismulu sanetatii si antropologicu de Dr. Vasiciu 1870.

tecarii sangelui si a digestiunii (risnirii, mistuirii) si astfelii póte impedeá desvoltarea corpului copilarescu; — de alta parte póte scól'a, — prin o prè matura cercetare a ei, si prin o impartire nepotrivita a óreloru, réu'a metoda in propunere, — influintiá daunaciosu asupr'a desvoltarei creierului si a functiuniloru lui: adeca asupr'a vietii spirituali. — Prin o cruda disciplina scolastica au cadutu multi scolari in defecte.

E adeveratu că organismulu omenescu posiede destulu de mare gradu de elasticitate in contr'a actiuniloru mediului ce lucra necontentitu asupr'a lui, elu mai posiede in poterea spiritului seu si o multime de midilóce ajutatórie, prin cari acestu mediu póte se se acomodeze organismulu seu, inse multe din aceste dauatiuni sunt alipite de terenulu, pe care vietuesce, de aerulu ce-lu resufla, de nutrimintele ce le primesce, de lucrulu ce-lu esecuta, de societatea, in care traiesce, de statulu, la care este incorporatu, de desfetarile, ce 'si le face spre restaurare sa si dela cari nu se póte retrage din nepricepere, ori din caus'a naturei sale animalu ori din maimutire, astfelii ca elu se póta gustá binecuventarea Igieinei, precum bine dice Dr. Reich, „numai atunci candu va incetá a fi o féra selbatica, unu asinu si o maimutia, va fi omulu aceea ce trebuie se fie, adeca omu.“ Unu temeiu mai multu că scól'a trebuie se ne lumineze. Organismulu copilului standu in desvoltarea sa, are mai pucina potere de resistintia in contr'a influintiiloru din afora, si fiindu că prin desvoltare i se dá o mai activa schimbare a materiei, si prin acést'a reagéza usioru a supr'a influintiiloru straine; este espusu bóleloru cu multu mai tare de câtu unu organismu desvoltatu. — Unu organismu desvoltatu póte rabdá unu neajunsu in nutrimentu mai lungu timpu, fora ca se se ruineze, perdiendu numai din musculatura, dar unu copilu neavendu bucate sanetóse, capeta bóla de óse si de ghindure —

riului si se alésera trei comisiuni pentru censurarea lui. Se asternú program'a agendelu sesiunei de acum. S'a constatatú cã dupa ce guvernulu romanu a trasu de la academia subventiunea de 10.000 de lei, membrii nu mai potú tiené siedintie siese septemani intregi, ci cauta se se marginésca la timpu mai scurtu.

Despre gimnasiulu din Bradu

gasimu unu anunciu in „Telegratul Romanu,” si unu apelu in „Albin'a.” Le facemu se urme aci amendóue;

(Anunciu.) La gimnasiulu rom. gr. or. din Bradu cu anulu scolasticu 187²/₃ se va deschide si clas'a a V. gimnasiala; inscrierile se vor incepe in 1 si 2 Sept. si in 3 facendu-se chiamarea St. Duchu se va incepe anulu scolasticu. Toti cari au tineri si voiescu a-i duce la institutul nostru se grabésca spre a-i inscrie de tempuriu, avendu a aduce sí jumetate din didactru, care pentru Zarandeni este pre anu de 2 fl. iéra pentru cei din alte comitate pre anu 4 fl., ceea ce prin acést'a spre sciintia sí orientare aducemu la cunoscentia publica.

Bradu, 14 Augustu 1872.

Directiunea gimnasiala. ✓

APELU

catra toti Romanii!

Gimnasiulu romanu greco-orientalu din Bradu, in comitatulu Zarandului, dechisu la anulu 1869, si in care s'a terminatu cursulu scolasticu in acestu anu 1872 cu 4 clase, este in periclu d'a se inchide din lips'a speseloru de intretinere, de subsistintia materiala;

pentru cã, starea materiale a fondului seu, consistente din posesiunea Mihaleni, ce abiã aduce unu venitu de 1000 fl. v. a. la anu, nu ajunge de a acoperi recerintiele;

pentru cã mai de parte, precentele obligatiuniloru de statu de anulu 1854, — unificate acum, ce aducu anualminte 2,444 fl., in anulu viitoriu 1873 si 1874 vinu a fi absorbite de statu, cãci oficiele finantieri, cu aprobatiunea ministeriului ung. reg. de finantie, au decretatu a se luã tac's'a de competitiie si de timbru pentru transcrierea pe numele fondului gimnasialu a memoratelu obligatiuni, donate aceluiași de catra comunele din cottulu Zarandu, ér acést'a tacsa sã urca la sum'a de 4242 fl. v. a. prin umare absorbte aprópe tóte cametele obligatiuniloru de statu, calculate pe 2 ani, si acést'a fora a consunã chiar cu legea positiva. —

Din acést'a se vede, cã gimnasiulu gr. or. romanu din Bradu, dupa o esistintia abiã de trei ani, a ajunsu in necesitatea de a fi inclisú, dintro'ca causa absolutu nedependinte de la noi, ci emanata din anim'a parintescului guvernú, — o aparitiune fora parchia in timpulu cultuerei popóraloru!

In astfelu de situatiune aflandu-ne prin atins'a mesura a guvernului tierii, apelãmu la zelulu si patronagiulu romanimeii

tarp'i'a, scrofole: — Unu omu desvoltatu póte lucrã luni intregi peste poterile sale, fora a decadé, dar organismulu copilulu pere. Barbatulu póte mai lungu resuffã unu aeru nesanosu, inse copilulu capeta curundu scrofole. ect. Déca dara pentru unu organismu desvoltatu se cere in plumani aeru atmosfericu curatu, nutrimentu ce dà sucu nutritoriu din destulu si sanetosu, apa curata, imbracaminte amesurata temperaturerei, sanetósa locuintia, potrivitulu lucru, restaurare si repausu, ca se remana sanetosu si se póta resiste influentieloru daunacióse, la cari este esp'su si se nu péra spiritualminte, atunci aceste agentie sunt cu atãtu mai necesarie in etatea copilarésca, unde organismulu nu are se fia numai sustientu, ci totu odata se se si desvólte. O mare parte a vietiei sale petrece copilulu in scóla, este dara problem'a omenimeii, ca scóla se fia astfelu construita, ca se nu dauneze copilulu.

Bas'a pentru cultur'a poporului cauta dara se fie scólele popularie.

Si, Dóme! cum sta cu scólele nóstre in privinti'a Igieinei? Avemu noi edificie solide? incaperi sanetóse si spacióse? scaunie potrivite? Afla-se vre o pricepere despre Igieina la cei mai multi Inspectori de scóle si la invetiatori? Mergé conceptulu lorú mai de parte de câtu a pazí copiii de tragerea aerului (tiug.) — Sunt ele inspectionate de vre-unu medicu? La tóte acestea cauta se respundemu cu „ba.” Copiii nostri siedu in scóla in cojóce ori sumane, cabanitie, fie câtu de caldu in scóla, unii inveliti cu marame mari la gãtu, fetele legate la capu, ca se nu se vedã cã sunt nepeptenate, scauniele sunt ori prè scunde ori prè nalte, spriginirea sieleloru nepotriviã, piciorutiele celoru mici spendiura in giosu, fora se atinga pamentulu, si cu acést'a se obosescu. Nime nu li are grigea cum tienu cartea, cum se asiédia candu scriu s. a. s. a. Invetiatoriulu este indestulitu, déca copilulu scie le-

de pretotindeni; ca sè ni ajute a delaturã acestu periclu, sè nu lase a se stinge lumin'a, carea a inceputu a reversã radie binefacatórie pentru poporulu nostru, si cultura pestre totu!

Apelãmu la toti romanii de inima, se concurga cu ajutóriele lorú binefacatórie, ca sè potemu deviní in pusetiunea d'a refuí grelele tace de 4242 fl. v. a. ce ni s'a impusu, si ca sè nu se impedece urmarea cursului scol. 187³/₄ alu gimnasiului nostru!

Ajutóriele marinimóse ne rogãmu sè se tramita adresate dlui **Georgiu Secula**, advocatu si epitropu alu fondului gimnasialu in *Baia de Crisiu*, (Körösbánya,) comitatulu Zarandului.

Representanti'a gimnasiului gr. or. romanu din Bradu.

11/1872

Adunarea

generalã a 2-a pe an. 1872. a „Reuniunei invetiatoriloru din tract. Lipovei” se convóca pe sambeta nainte de santa Mari'a-mica, adeca: pe ²/₁₄ septemvre a. c. in opidulu Lipova, la care sunt poffiti a participã dnii membri si toti amatorii si amicii invetiamentulu. Program'a se statorésce in modulu urmatoriu:

La 8 óre demanéti'a.

1. Membrii se intrunescu in edificiulu scólei locale.

2. Un'a deputatiune de 4 membri invita pre p esiedinte la adunare.

La 9 óre.

3. Adunarea procede in biserica la ascultarea servitiului ddiésce.

4. Dupa acést'a membrii retrórna la loculú menitú pentru siedintia.

5. Presiedintele deschide adunarea generale, si dupa ce pro-vóca pre notari si pre cassariu a-si asterne repórtelú — in sensulu §. 20 din statute, espirandu durat'a functiunei de 3 ani a intre-gului magistratu — toti oficialii si membrii comitetulu — si dau demisiunea.

6. Restaurarea magistratulu reuniunei.

7. Alegerea unei comisiuni pentru censurarea repórteloru.

8. Membrii insinuati rostescu disertatiuni.

9. Probe din metodulu practicú.

10. Reportulu comisiunei in caus'a de asociare, cu „Reun. inv. din tract. Temesior'a-Ving'a.”

11. Reportulu comisiunei de sub Nr. 7. alu programei.

12. Propuneri si motiuni diverse.

13. Defigerea loculú si terminulu prossimeii adunari.

14. Inchiderea adunarei gener.

La 8 óre sér'a.

15. „Balú” in otelu la „Regele Ungariei” in folosulu fondulu reuniunei.

Lipov'a in ¹⁹/₃₁ aug. 1872.

Iónu Tuducescu m. p.

notariu reum.

Paulu Goronu m. p.

vicepres. reum.

tiunea si nu e petulantu, de altele pucinu i pésa. Noi nu avemu tóte ce ni trebuescu in scóla, ca scóla se nu dauneze sanetatea eleviloru; imitandu inse pe alte natiuni mai culte de câtu noi, nu ni va lipsi nici nóa bun'a vointia de a ingrigi si despre delaturarea acestora defecte, procurandu cu incetulu celea de lipsa. numai se le cunóscemu si se ne inprictenimú cu intrebuintiarea lorú. — In privinti'a acést'a nu potemu din destulu recomandã „Instruc-tiunea pentru invetiatorii romani” lucrata de Profesorulu Vasiliu Petri, care este in tóte directiunile instructiva, si aréta pre barbatulu de scóla espertu si versatu in metodic'a speciale dupa recerintiele timpulú nostru. Si *scriptologi'a*, o carte nu mai pucinu absolutu de lipsa, totu de acelu auctoru. Éra in câtu regulele Igieinistice nu ar aflã destula instructiune in densele, ne vom nisú a implini, prin acestu tractatu alu nostru, si acést'a lacuua, cu atãt'a mai multu, cu câtu astadi ingrigirea de cultura si de sanetate, ca cei mai d'antei factori ai fericirii omenescii, s'a facutu trebuintia permanente.

Ce cere dara Igiein'a dela scóla? Ea cere mai anteiú de tóte, ca scóla se nu dauneze copilulu in sanetatea sa corporale si spirituala, ci se-lú dee familicii sale intaritu corporalmente si spiritualmente. Dupa acést'a are ea se-si cladésca edificiulu, se-si impartiésca órele de lectiune, se-si aléga obiectele de instructiune, se-si defiga inceputulu scólei, se-si intocmésca scauniale ori subseliale scólei, se-si aerésca chiliele de clase, se-le incaldíésca, lumineze, se eser-ceze disciplin'a, se-si indrepte si gimnastic'a si restauratiunea.

(Va urmã.)

Dr. Vasiciu.

VARIETATI.

= *Prea Sant'ă Sa Parintele Epsicopu alu nostru Procopiu Ivacicoviciu*, domineca demanetia in 20 aug/1. sept. in buna sanetate a plecatu catra Sibiu, a luă parte la sinodulu arhierescu.

= *Ungurii invetia a cunôsce locurile romanesci mai bine de câtu romanii*. Ungurii au multe reuniuni de specialisti, si reuniuni literarie, cari tienu adunarile loru generali candu intr'unu locu candu intr'altulu. Forestierii se intelnira estimpu la Pestroseni si la V. Huedinu, unde petrecura mai multe dile.—Medicii si naturalistii vor conveni la Mehadia.—Noi nu avemu nemica de acestea. O singura asociatiune in Transilvani'a pentră literatur'a si cultur'a poporului romanu mai lucra ceva. Pre unde s'au mai infintiati câte un'a, buna ora cést'a din Aradu, nu scimu spune publicului deca e viaa séu a repausatu.

= *Scolii tehnice*. In orasiulu Grecia (Gratz) caltiunarii au infintiatu o scôla tehnica. Se primese tinerulu de 14 ani. Doi ani invetia caltiunaritulu, desemnulu si celea lalte maestrii si sciintie ce sunt in legatura si necesarie. Dapa doi ani e maestru deplinu si anca cu o suma de cunoscintie.—Resultatele imbucuratôrie ale acestei scolii, i-au indemnatu si pre caldararii din numitul orasiu ca se-si faca si densii asemene scôla. Acum se gatesce.

= *„Asociatiunea britana*,” e numele unei reuniuni in Britani'a Mare, ce numera la trei mii de membri, si despune de fonduri mari, ce le intrebuinteaza pentru ajutorarea intreprinderilor sciintifice si a literatiloru bine meritati. Adunarile generali le tiene candu intr'unu orasiu candu intr'altulu. Pre candu la aceste adunari presiedea repausatulu barbatu alu reginei de acum'a, membrii se infacisianu in numeru câte de 2600. La adunarea din septeman'a trecuta anca fusera aprôpe la dôe mii. La acést'a participă si imperatulu Napoleonu III., pre care ilu primira cu multa reverintia.

= *O datina a casei domnitôrie din Russi'a*, mai vertos de la 1815. in coci, este aceea, că principesele si le marita totu dupa suverani; fia câtu de micuti, numai se fie suveranu. Candu se duce principes'a la barbatu, merge cu o suita intréga, preotu propriu (câci legea nu si-o paresesce dupa obiceiulu altoru curti la cari principesele se acomoda barbatiloru) secretariu propriu scl. Astu-feliu se intemeieza o mica colonia rusésca in mediloculu unui statu suveranu strainu. Germani'a, cu multii principi ai sei suverani din fost'a confederatiune, eră unu bunu si bogatu magasinu de barbati pentru aprovizionarea principeseloru rusesci. Nu-i trebuia Russiei fondu secretu, nici aginti secreti cari se pandesca prin antecamerle ministriloru, câci avea pre insasi fiic'a sa in lantrulu chililoru suveranului, asistandu chiaru si la momintele nepriveghiate ale acestuia. De aci fie-cine isi pôte intipui, câtu eră de mare influintia Russiei in Germani'a si anca mai este. Russi'a primia cele mai bune si exacte informatiuni, si trimitea suaturile sale nu numai in cestuni politice de ale Germaniei, ci chiaru si in celea de cultura si de literatura, anumindu pre acei scrietori si professori, de cari nu-i placea, si pretindea de la gineri se-i delature. Nemica in Germani'a nu se intemplă fore invoirea Russiei, si insasi Prussi'a candu intră antiertiu in Franci'a, trimise Russiei multiamita că a favorit'o in acést'a expeditiune. Totu acést'a datina urmă Russi'a si in Greci'a, candu dede o fiica a sa de socia regelui grecescu. Grecii tacura si suferira coloni'a rusésca in curtea regelui loru. Acum inse, fiindu că in cêrt'a ce avu patriarchulu grecescu din Constantinopole cu bulgarii, Russi'a se alatură bulgariloru si sprigină pretensiunea loru pentru ierarhia autonoma, — grecii se maniară pre Russi'a toti cu totii, si gazetele din Atena debaca in contr'a coloniei rusesci de acolo, desclinitu in contr'a lui Tatischeff carele e secretariu alu reginei. Dicu grecii: Cum se pôte ca regin'a Greciei se nu voiésca a deveni gréca? cum se pôte se aiba de secretariu pre unu omu strainu, pre care l'a demunitu la acestu postu ministeriulu de esterne alu Russiei? nu socôte regin'a că are lipsa de poporalitate fiindu că pôte intreveni unu casu de regintia candu, dupa constitutiune, va fi chiamata la rola mare? Intr'aceea in Bulgari'a, ierarhia nationala bulgara se constitue. Sultanulu a daruitu metropolitulu bulgaru unu frumosu bunu cu instructiune.

= *Unu invetiatoriu neobositu*, Comanu din Holtmizesiu, in protopresbiteratulu Ienopoliei, pentru a inlesni scolariloru sei invetiarea literelor, insusi a impresu, cu ajutoriulu unei forme de cusutoriu, mai multe tipuri de omu, scriindu pe fiecare parte a corpului liter'a incepatoria a numirei d. e. pre ochi liter'a o; pre capu c; pre nasu n; pre gura g; pre mana m si asia mai departe. In jurulu omului sunt felurite instruminte de economia, portandu fiecare liter'a incepetoria a numirii sale. Aceste tipuri le imparte scolariloru. Candu scolarului i se pare necunoscuta cutare litera, caută la tipu si o scie indata.

= *Colera*. Guvernulu Romaniei, intielegendu despie erumperca colerii in Bucovin'a, a ordinaru contumacia la fruntariile Moldovii. Inse constatandu-se numai putiene casuri de acestu morbu, cotumaci'a érași s'a delaturatu.

= *„Infricosiatele stricatiuni ale beuturi de vinarsu (rachiu).”* Invetiaturi mantuitoire, culesi si reproduse in romanesce de I. Petricu, parochu si protopopu de legea resaritena, si G. Munteanu, profesoru si directore alu gimnasiului romanescu din Brasiovu, au esitu de sub tipariu in 1868, éra acum'a in editiunea a dôi'a. — Pretiulu e numai 10 cr. v. a. si se pôte procură de la tipografi Rômer si Kammer din Brasiovu.

= *Hierotoniti de curundu*. 1. Simeonu Munteanu, s'a hierotonitu de preotu in 5. Augustu st. v. ca fiitoriu parochu in comun'a Rontau. — 2. Ioanu Papp, s'a hierotonitu de preotu in 6. Augustu ca fiitoriu parochu in comun'a E. Fanci'a. — 3. Iosifu Lazarescu, s'a hierotonitu de preotu in 13. Augustu, ca fiitoriu capelanu langa administratorulu parochialu din Gruinu. — 4. Ioanu Cosm'a, s'a hierotonitu intru presbiteru in 15. Augustu ca fiitoriu parochu in comun'a Hinchirisiu. — 5. Ilie Goileanu, in 18. Aug. s'a hierotonitu intru preotu ca fiitoriu parochu in comun'a Goil'a.

= *Urmatorii invetiatori au facutu essamenulu de calificatiune*, scrisalu si verbalu, dupa timpulu recerutu de practica, si a nume in 16/28 aug. Georgiu Rusanda din Calacea (c. Temisiului), Nicolau Serbanu din Tomesci (c. Zarandului). Ambrosiu Coste din Glogovatiu (c. Aradului), — in 17/29 aug. Mihaiu Vulpe din Murani (c. Temisiului), Ilie Groza din Zaguieni (c. Temisiului) Demetriu Popoviciu din Simandu (c. Aradului), Georgiu Turicu din Otlaca (c. Aradului), Arcadiu Demetrescu din Baratezu, Stefanu Berariu din Govosdia, Ioanu Ciora din Ciumeghiu, Constantinu Cretianu din Lipova, Georgiu Puticiu din Chelmacu, Paulu Crognanu din Cuiediu, — in 18/30 aug. Stefanu Onu din Belotintiu, Parteniu Lazaru din Hasiasiu, Eutimiu Bugariu din Sioimosiu.

= *Doi redactori ovreesci* s'au luat de capu pe strada in Vien'a si ni s'au cerselatu unulu pre altulu. Cine nu vede, nici nu-i vine a crede că unu redactoru de ovreu se fie atâtu de voinicosu. Numele unuia e Steinbach, a celuia laltu Moritz Gans carele mai anu se facu nobile ungurescu cu predicatulu de Ludassy, ceea ce pre romania se telcuesce „gascariu”, si gascarese amaru prin gazete a supr'a causeloru romanesci, câci e in servitulu celor'a ce nu ne pré iubescu, — noi totusi, aducendu-ne a minte că vine iern'a, ni pare reu că pre dumes'a ilu ciupelira tocm'a acum'a.

Respunsuri: Dui M. B. B. Fôrte frumosu multiamimu, dar nu se pôte publică, anteu pentru că nu se cuvine ca noi se ni tiparimu nóa gratulatiune; a dôi'a pentru că usioru se pôte intemplă se ni se impute că acea gratulatiune (tocm'a căci nu e subscrisa de nume intregu ci quasi anonima) si-a fabricat'o insasi redactiunea.

Concursu.

Pe parochi'a vacanta din Medvesi — indiestrata cu emolumintele anuali de: 30 jugere de pamentu, fundu parochialu, stol'a indatinata dela 85 de casi si 400 de suffete. precum si birulu de 23 chible de grâu — prin acést'a se escrie Concursu pana in 16. Septemvre a. c., pana candu recurintii sunt avisati recursurile loru, proviedende cu documintele prescise in Statutul organicu, si adresande catra sinodulu parochialu, a le substerne D. tractualu protopresviteru a Thimisorii Meletiu Dreghiciu; avendu apoi alegerea parochului a se presuscépe in 24. Septemvre a. c.

Medvesi in 15. Iuliu 1872.

3—3.

Comitetulu parochialu.

Cu scirea si invoirea mea Mel. Dreghiciu m. p. Prot. Thimis.

Concursu.

Prin mórtea fostiloru doi docinti in Valea-Mare, alui Isanu Adamu si a suplintelui Pavelu Spinantiu, statiunea e vacanta si se deschide concursu pana la 17 septembre a. c. candu se va tiené si alegerea.

Emolumintele: bani gat'a 84 fl. v. a. 1 marge de lardu si 1 de sare, 15 pundi de lumine, 12 metie de grâu, 24 metie de cucurudiu, 1 jugheru aratoriu, 2 jughere fenatie, 1/2 jugheru de gradina, cortelu bunu, 8 orgii de lemne din cari se incaldiesce si scôla.

Doritorii de a ocupă acést'a statiune, au se-si trimita prescisele documinte la comitetulu parochialu, si se se infacisieze pana atunci la sant'a biserica se-i auda poporulu cantandu.

Valea-Mare, 11. aug. 1872.

2—3

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: Parteniu Gruescu m. p. inspectodru e scôle